

האספנים

מבחינה מסוימת מאמר זה - (מבצע את) - ממלא-אותה הפונקציה אשר "האוסף" שלי משמש בשבילי. שניהם, האוסף והמאמר, (נוצרים) - משמשים - אותי - לשם הערכת זכרה של אמי המנוחה. אמי נהרגה בתאונת דרכים לפני כ-10 שנים. משאירה אחריה אותי ואת אחי, בן השנה דאז, בידי אבי. משום גילי הצעיר בעת התאונה לא זכורים לי זכרונות רבים מאמי - ולאחי אין בכלל. שנינו "גדלנו" על סיפורים מפי אבי וסבי וסבתי, הוריה. במהלך השנים גליתי כי סיפורים אלו משקפים אך צד אחד באישיותה של אמי והסקרנות באשר לצדדים הנוספים שהיו לה גדלה. במוותם, לפני כשנה וחצי, הותירו לי סבי וסבתי קרן כספית נכבדה. קרן אשר עזרה לי למצוא וליישם את ייעודי במידה מסוימת.

פתחתי "במרדף" אחר זהותה השְלֵמָה של אמי המנוחה, זאת באמצעות איסוף חפצים שונים שלה מעברה. האוסף שלי כולל; מכתבים שכתבה, תמונות ושאר מזכרות. אינני יודע אם המונח "אוסף" מתאים בדיוק להגדרת עיסוקי זה. אני רואה זאת כבניית הווייתה המחודשת של אמי, למעני ולמען אחי הצעיר, כפי שנאמר במאמרה של רקפת מוסק: "הכל חולף ומתפורר, אך החפצים ישארו". לפי השקפתי, עם אותם החפצים, יישאר אף זכרה.

"משימתיי" לא היתה קלה כפי הנראה. אמי היתה ילידת חו"ל, ואת מרבית שנותיה הצעירות בילתה שם. כשמלאו לאמי עשרים, עזבו היא והוריה את המדינה בחופזה ועלו לארץ ישראל. הסיבה לעלייה מזוהרת זו (היז) - היתה - הפגנות אנטישמיות רבות מנשוא באזור מגוריהם. מספר ההתפרצויות האנטעשמיות הגדיש את הסאה ואמי ומשפחתה נמלטו.

לצעד זה היו שני צדדים, האחד חיובי והשני שלילי. החיובי - עצם העליה לא"י, והסיבה לכך הינה חשובה, מבורכת ונחוצה. הן לשם התחזקות עמנו בארצנו והן לשם השלמת הווייתנו כיהודים. מאידך, משום החופזה שבעניין, עזבה משפחתי את רוב רכושה וחפציה מאחור. בכללו האוסף שלי מורכב מאותם הדברים אשר נשכחו בגולה ולא היוו חלק מילדותי, באוסף נכללים: תמונות של אמי, מכתבים שכתבה לחבריה, תעודות, מדליות ותעודות על השתתפותה בתחרויות אתלטיות ועוד.

משום חוסר היכולת לאתר ולשחזר - (את) - אותם הדברים שהותירה משפחתי בביתם, מצאתי דרך חילופית. החלטתי לעקוב אחר עקבותיהם של ידידה וחבריה לספסל הלימודים, ולבקש מהם כי ישלחו לי את אשר בנמצא בנוגע לאמי. שני גורמים עמדו לרעתי. האחד, שיטת הלימוד באותה מדינה. שם בכל שנה הוחלף הרכב הכיתות. כך שאמי לא בילתה יותר משנה אחת בחברת אותם חברים לכיתה. השני, אמי במהלך לימודיה החליפה בתי ספר מספר פעמים, זאת משום שסבי, אביה, נהג לנסוע ברחבי הארץ במסגרת תפקידו.

אם כן התחלתי בסידרת מכתבים וטלפונים הממוענים אל שלטונות אותה מדינה בבקשה לעזרה. במכתבי גוללתי את "סיפורי" ובקשתי את עזרתם. למעשה קבלתי מכתבי-תשובה בהם העזרה הובטחה, אך לצערי במהלך הזמן אותם שלטונות לא מיהרו לקיים הבטחה זו.

אחד המכתבים נשא עצה: לפנות למשרד החינוך של אותה המדינה בבקשה לרשימות קיימות של התלמידים אשר למדו באותה כיתה אשר בה למדה אמי. אימצתי עצה זו, ואכן כך עשיתי והתשובה לא איחרה לבוא. משום שבאותו שנתון היו שלוש תלמידות בעלות שם זהה, לא היה ניתן לדעת בבירור מי מהן הייתה אמי.

חישוב מהיר מורה כי במהלך 12 שנות הלימוד של אמי "התחלפו" כ-360 מחבריה לספסל הלימודים, על כן קיבלתי בדואר מעטפה גדולה ובה רשימות הנוגעות לכל שלוש הבנות. בידי עמדו עתה רשימות של כ-1080 תלמידים. עתה היה עלי לברר את כתובותיהם של כל אותם 1080 התלמידים. זאת היה עלי הפנים של אותה מדינה. משרד הפנים בחר שלא לשתף עמי פעולה ובכך התעכבו פעולותי לכחצי שנה.

במקביל התחלתי לאסוף חומר על אמי כאן בא"י מבין חבריה ומכריה. לאט לאט החל האוסף שלי מקבל צורה ממשית. קטלוג התמונות באלבומים לפי שנים, מסמכים ותעודות לפי תאריכים וכו'. בינתיים התחלפה הממשלה באותה מדינה, מכתב מהיר לשר הפנים החדש "סידר" את העניין וקיבלתי "אור ירוק" להמשיך במחקרי. עד מהרה קיבלתי את כתובותיהם של רבים מאותם תלמידים לשעבר ושלחתי לכל אחד מהם מכתב מודפס ובו שאלתי אם הם זוכרים את אמי. למכתב היתה מצורפת תמונה קטנה שסבי וסבתי לקחו איתם בבואם.

לאחר כמה שבועות של ציפייה, אט אט החלו זורמים המכתבים אל ביתי. רבים שלחו מכתבים בהם הם מתנצלים (אך) שאינם זוכרים אותה. (אך) - אולם - כמה - מהם - אכן - (כן) - זכרוה. בידי אם כן כמה עשרות מכתבים של חבריה לשעבר של אמי. כל אחד מאותם האנשים קיבל ממני מכתב המסביר את בקשתי וסיבותיה. לאחר סידרת התכתבויות קצרה החלו הפריטים מתאספים בחדרי בערמות. נדהמתי לגלות עד כמה אנשים נוטים לשמור ולשמר זכרונות-עבר. מאות תמונות, עשרות מכתבים ומספר תעודות שמאמנה האתלטי לשעבר שמר ושמח לשלוח. אושרי היה עד בלי די.

באחד החופשים מבית ספרי נטלתי את מטלטלי ונסעתי לאירופה, לארץ ולעיר מולדתה של אמי. בחברת אבי עברנו וביקרנו ברחבי המדינה, את חבריה וידידה הקרובים. אלה היו מפגשים מרגשים. סיפוריהם הבלתי נדלים עזרו לי לבנות תמונה מדויקת יותר של אמי היקרה. כולם כאבו לשמע הבשורה כי היא נפטרה ובירכו על "מפעלי" להגדרתם. אם כן, שבתי ארצה כשלפניי משימה קשה וארוכה. עתה היה עלי לשבת ולברור ולסדר את כל החומר שנאסף. היה עלי לעבור בקפידה על כל התמונות ולברור ולהפריש החוצה את התמונות הלא שימושיות. אלו היו תמונות אשר בהן לא הופיעה אמי. מספר אנשים טעו וחשבו כי מדובר באותו האדם אך למעשה בעזרת מספר תמונות קיימות, בקלות אפשר היה לזהות כי אין מדובר פה באמי.

את התמונות סידרתי, שוב עפ"י שנים, באלבומים ממוספרים. בכל אלבום חולק סדר התמונות - (על-פי החלוקה הבאה) - : האם היא מופיעה בתמונה לבדה או האם עם מספר נוסף של אנשים.

אף התעודות קוטלגו בקלסרים מיוחדים ; תעודות לימודים, תעודות רשמיות ותעודות ספורט. במדליות בהן זכתה, בתחרויות עירוניות ואזוריות, הושמו בקנים מיוחדים והוצבו על מדף מיוחד. לאחר כמה חודשים האוסף היה מושלם (עד כמה שאפשר) ומוכן.

לסיכום עלי לציין מספר דברים לאחר קריאתי את מאמרה של רקפת מוסק. מניעי להקמת "האוסף" שלי היו שונים בתכלית מאלו המצוינים במאמרה של הגב' מוסק. אין זהו אוצר ילדותי הנאסף לשם האיסוף. לאיסוף הייתה ועוד ישנה מטרה ברורה. אין האיסוף נובע מחסך טריוויאל כי אם מחסך ספיציפי, חסך בדמות ברורה. כמו כן אין זו אספנות אובססיבית של "כל הבא ליד", משום המטרה הברורה של האיסוף גם אין זו אספנות ריקה. לא מדובר כאן ברצון לרגשי עליונות ושליטה. מלבד השליטה בידיעה. ידיעה אשר היא זכותי כאדם, כבן! בנוגע להפוגה או התפוגגות המתח בתום האיסוף, במקרה שלי היה זה מבורך. עם תום האיסוף תחושת האושר והשלמות היו כה גדולים עד כי בהניחי את התמונה האחרונה באלבום, בכיתי. לא בכי של כאב, אלא של קבלה והשלמה עם החסך. כל תמונה, כל מכתב שכתבה, עזרו לי לראות מי היא אמי האמיתית. עתה אני יכול לאהוב אותה בזכות האדם שהייתה ולא רק משום שהייתה אמי.